

Nro 36.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

*Költ Bétsben Octobernek 31-dik napján 1794.
esztendőben.*

Nagy Britannia.

Egy Oct. 10 ik napján, költ Londoni levélből olvassuk, hogy azok között, a' kik a' király szentséges személye ellen való őszve esküvéssel vádoltattak, és a' titkos Tanács által szoros kérdőre is vonattattak, ketten, u. m. *Bayley* és *Barker* szabadon botsátattak. — Sokan oily vélekedésben vagnak e' tárgy feől, hogy a' vádoló többet szólott, mint sem kellett volna, és hogy az a' nyil, mellyről a' mondatott vala, hogy a' Király mellyébe készítetett, épen nem ezen gonosz végre tsináltatott volna annak mestere által. — *Rac*

úgy volna a' dolog, va'osággal egy nemzetnek sem szóigál dítfösségére, a' mellyben illy gonofz fenitéli tagok találtnak, noha arról nem lehet az egész nemzet. — Egy *Holcroft Tamás* nevű ember, a' ki ugyan a' többivel égyütt meg nem fogattatott; de a' ki ellen hasonlóképen vadozó Bilt adott be a' bírának a' *Jury*, t. i. a' Királyi fiscalis, önként a' bírák elébe menven, így szóllott a' Titkos Tanátsnak előü'őjéhez: „Uram! úgy hallom, hogy én is a' király ellen való öfzve esküvésnek vétkével vádoltáttam volna, és ime ezen végből jelenek meg a' bírák előtt. — Ha bünös vagyok, azt kívánom, hogy vétkemnek egész folyamattya; de ha ártatlan vagyok, ártatlanságomnak okai és környü'állásai is tétessenek közönségesekké. — Mellyre így szóllott az Elöü'ő:”
 Én, *úgymond*, az urat nem esmérem, és így nem is tudhatom, a' vádoltatott személyek közt legyen e', avagy nem. *Holcroft*: Én sem tudhatom azt. *Elöü'ő*: Az én értelmem szerént tehát jobb volna az úrnak halgatni, mivel több hasonló nevezetü emberek is lehetnek. — Mindezekre figyelmetessen halgatván a' *Jury*, a' fogd megeket bé hivatta, és *Holcroft* uramat nyakon kapatván olly helyre dugatta, a' hol nem mindenkor láthattya a' napnak világát. — A' meg fogattatott azt kívánta hogy engedtesen meg vele égyütt a' titoknokjanak is bé menni a' tömlöczbe, holott ő maga fogja magát és ügyét védelmezni. — Mellyre azt válaszolta a' bíró, hogy ő azt meg nem engedheti, és hogy annak idejében, fognak melléje prókátorok adattatni.

A' napkeleti Indiai kereskedő társaság, Oct. 9 ikén közönséges gyöllést tartott, mellyben leg elsöben is a' jelenvaio Frántzia háborúnak folyamattya, és az Angliai királynak pénzbeli fel segitetése fordült elő. — A' Társaságnak előü'ője *Lushington* úr Frántzia Országának mostani állapattját és igazgatásának formáját, az Angliai Constitutióval öfzve hasonlítván, azt mondotta,

hogy ennek fenn tartásáért, és meg maradásáért
 kézz tehetségének egy harmad részét is fel áldozni.
Fitzgerald úr is tódította amannak beszédjét, 's
 azt állította, hogy még most elegendő tehetsége
 legyen a' Társaságnak a' király fel segéllésére. —
 Egy *Henchmann* nevű gazdag kamár abban az
 értelemben volt, hogy jobb volna a' Társaságnak
 költségén egynehány regimentet fel állítani, és
 azokat az egézz háború alatt tartani. — Mások
 azt javasoltak, hogy minkeelőtte valamire ha-
 tároznák még magokat, szükség volna a' jelenvaló
 környü állásokat, a' hadakozásnak kárait, hafz-
 nait, és kövekezéseit jól meg hányoi vetni, és
 fontolni. Erre a' Londoni Lord Major, az az,
 fő polgár mester *Mesurier* úr, a' ki önnön maga
 is nagy kereskedő, és egy nevezetes tagja a' Tar-
 saságnak (mert NB. a' leg nagyobb rangú ember
 sem szégyenli Angliában a' kereskedest, úgy hogy
 a' meg holt Gróf *Chattam*nak II. György ki-
 rály idejében igen híres miniszternek egyik fia ud-
 vari miniszter, az előttünk igen esméretes *Pitt* úr,
 a' másik pedig kereskedő, és többöire minden
 Angliai nevezetes famináknek ősei kereskedők
 voltak, 's az által készitettének magoknak utat
 méltóságaiknak el éresére) azt fe elte, hogy ezen
 tárgynak meg határozásával tsak 14 nap kesedel-
 mezni is káros volna; hogy Holándiának igea
 veszedelmes környü állásai nem engedik a' halo-
 gatást; hogy ha Hollandiát el foglalhattya az ei-
 lenség, Angliai sem menekedhetik meg körmök-
 től, hogy ha a' tengeren diadalmat vehetnek a'
 Frantziák, leg elsőben is az Indiá Társaságnak
 örökségeit és gazdagságát fogják el foglalni igye-
 kezni, 's akkor osztán mindnyájoknak kóduó
 pálczára és tarisznyára kell szorúlniok. Ezen, 's
 ezekhez hasonló hathatos ki fejezések által arra
 bírattatott a' Társaság, hogy mindnyájan, egyen-
 lő szívvvel és akarattal köteleztek magokat a'
 királynak hathatos segítségére.

Ertesítésére esvén az Admirálisnak, hogy hat

linea hajót küldöttek volna a' Frantziák napnyugoti Indiába; hogy hat linea hajó és 3 fregatta repült volna ki a' Brestiai ki kötő helyből a' közép tengerre, a' napkeleti Indiáról vissza jövő gazdag kereskedő flottának fel keresésére és el ragadására, nagy félelembe estenek a' Londoni gazdag kereskedők, 's mingyárt azon esedeztek az Admirálisnál, hogy elegendő fedező és kísérő hajók küldetessenek azoknak eleikbe. El is küldetett Lord *Howe*, és már örömmel hallották a' nyughatatlan szívű kalmárok, hogy mind az ellenség markából, mind a' tengeri veszedelmes szélveszek közül ki menekedtek kereskedő hajóik. Azomban más felől számós kereskedő Anglus hajókat tsiptenek el a' Frantziák, melly miatt nagyon fel emelkedett *Assecurancnak* az árra (h).

(h) *Assecurance*, az *Assecuratoroktól* vette eredetét, ezek pedig olytán személyek, és kivalképen kereskedők a' tengerre fekvő városokban, a' kik a' tengeren másuva küldetett jószágért és hajóért, bizonyos jutalom fizetés alatt jól állanak, és arra kötelezik magokat, hogyha azon hajó, vagy a' tengeri szélveszek közt el vesznék, vagy háborúnak idején az ellenség által el vétettetik, ők az egész hajón levő portékának az arrát le fogják fizetni. Az *assecurance* 8, 10, 12, és a' veszedelmes időben 20, 25, sőt 40 forintból is áll száért, úgy hogy, ha a' hajón 6000 forint ára jószág van, az *assecurator* 600 forintot nyer, hogyha az a' hajó szerentséssén meg érkezik; ellenben, ha vagy el süllyed, vagy az ellenség által el vétettetik nem csak az *assecuratiojának* jutalmát elveszti, hanem ennekfelette a' 6000 forintot is le kell neki fizetni. És így az *assecuratio* csak tsupá közzkajáért mellyben sokat nyerni és veszteni lehet. Mennél veszedelmesebb az idő, annál jobban öregbedik

Nagy-Britanniának minden regularis seregei, akár egész számmal legyenek azok, akár nem, készülni, és Hollandiának védelmezésére menni parantsoltattak. A' Londoni levelek azt hirlelik, hogy a' Britanniai és Hannoverai seregeket a' Brunsvigiai uralkodó herczeg fogja ennekutánna commandirozni, a' Yorki herczeg pedig amannak vezérése alatt all-kormányozó hivatalt viselni. A' tengeren is nagy készületek tétetnek N. Britannia részéről, kiváltképen a' mioltá egész erejeket Hollandia ellen fordították a' Frantziák. — Az északi vagy német tengerbe két linea hajó, és 5 fregatta küldetett a' Fr. rabló hajóknak megzaboláztatásokra. — Madritból az a' hir ment Londonba, hogy a' Spanyol király, jövő 1795 ik elztendőben is tellyes tehetsége szerést fogja a' Frantziák ellen való haborút folytatni, melly leg inkább a' szövetséges fejedelmeknek békességre, vagy hadakozásra teendő magok meg határozásától fog leg inkább függeni, mivel ha ezek békességre találnak lépni, akként a' Madritti udvarnak is másként kell gondolkozni.

Frigyes Belgyiom.

A' múlt postán költ Kurirunknak utolsó lapján említettük egy két szóval, *Herzogenbuschnak* Frantziák által, Octob. 10 dikén lett el vétetését. E' történetről azóltatól fogva mi is kettős tudósítást vettünk, a' mellyet Erd. Olvasóinkal is közleni szoros kötelességüknek tartjuk. Hanem szükség leg elsőben is annak fekvését, nagyságát, erősségét és egyéb mivóltát esmérnünk. — *Her-*

---

az assecuratiónak meg jutalmaztatása. Illyetén assecuraló társaságok vagynak Antverpiában, Amsterdamban, Hamburgban, Londonban és Marsiliában is s. a' t.

zogenbusch (deákul *Sylva Ducis*, Frantziául *Bois le Duc*) Hollándiai Brabantziában fekszik, nagy, népes, és jól meg erősített varas, az Aa és Dommel vizének öszve folyások közt, mellyek a' *Crevecoeur* erősségnél a' Maas kebelébe omiának. Az említett két folyóviz számos tsatornában foly a' várason keresztül, és valamennyi ága vagyon a' vízi tsatornának, annyi az azokon lévő hidaknak száma is. — Köröskörül erős köfalakkal, bástyákkal, és sántzokkal van körü vétetve, a' vára is nem gyenge, és a' mostani építés mesterségének regulája szerént vagyon készitette. — A' lakosok vázonnal, tövel, és kés mivvel kereskednek, rész szerént Catholicusok, rész szerént Reformatusok, ezek hatalommal, amazok pedig számmal erősebbek. — A' várasnak egész környékét, melly a' Geografiában *Maire de Bois le Duc*, az az Majoratus *Sylvae Ducis* - magyarul herczeg erdő majorságának neveztetik, haborúnak idejen, a' sok tsatornáknak segítségével által bé lehet vízzel borítani. — Most is bé vólt borítva, de csak ugyan ki nem állhatta sokáig a' Frantzia artillériátüzét. — A' feltiebb említett két tudósításnak égyike *Amsterdámban*, a' másika pedig *Hágában*, de mindkettő ugyan azon egy napon, t. i. Oct. 14 dikén költ. Az *elsőnek* rövid summája ez: *Herzogenbusch*, úgymond, Oct. 10-dikén capitulált. — Az oda való fő kórmányozó a' Hessen-Filipstali herczeg ezen végből *Pichegru* Frantzia Generál táborába küldötte Gróf *Rechterent*, a' *Bedaud* regementjének Obesterét, a' ki a' capitulationnak pontyait a' nevezett Fr. vezérrel fel tette, és tökéletességre is vitte. — Tovább is védelmezte volna magát az abban lévő Hollandus őriző sereg, ha az ottan, és közte uralkodott nyavalyák engedték volna. — E' vólt leg fobb oka a' vár fel ádatásának. — A' *Crevecoeur* erősségnek elvesztése is siettette ennek esetét. — A' benn vólt őrizet, a' hova tettzeni fog, oda mehet, hanem hadi esküvéssel kellett magát arra kötelezni, hogy valameddig a' haború tart, vagy Fr. rabok-

kal fel nem tseréltetik, addig nem lesz annak szabad fegyverrel szolgálni a' Frantziák ellen. Az ott tartózkodott Frantzia emigránsoknak nem adott szabadság az onnan való ki költözésre. Az utólsóbb, az az, a' Hágai levél ekként beszél elő e' történetet: Tegnap előtt érkezett ide *Herzogenbuschból* Gr. *Rechteren*, azzal a' hirrel, hogy az oda való erősség, múlt pénteken, az az, Octob. 10-dikén capitulatio mellett által adattatott a' Frantziáknak. — A' mint értésünkre esett, épen azok a' capitulatiónak pontyai, a' mellyek voltak a' *Crevecoeur*i erősség fel adattatásának. Az ostromlás alatt sok házak meg károsítottak. — A' Stutzosok épületében támadt tűz által minden szomszéd hazak porrá égtek. — *Kinsbergen* Admiral *Seelandiából* ide érkezett, és a' fő Kormány székkel való hosszas együtt tanátskozása után, a' helytartó Fejedelemmel, és az Orániai örökös herczeggel Amsterdámba ment a' tartományt védelmező rendeléseknek meg tételére s. a' t.

A' Hollandiai Geldriából, nevezetesen *Ninwegenből* olyatén tudósítás ment Haagába, hogy annak környékén negy vagy öt ezer főből álló Angliai és Scotziai gyalogság táborozik (i), hogy

---

(i) Geldria (*Ducatus Geldriae*) egy a' Hollandiai, avagy frigyos Belgi-mi öszve szövethezett hét tartományok között. Északra *Transsalinával*, és a' *Nemet-Tangernek deli öblevel*; napkeletre a' *Cliviai herczegéggel* és a' *Monasteriumi püspökséggel*; délre a' *Jülich*i és *Limburgi herczegségekkel*, napnyugotra pedig a' *Brabanziai és Hollandiai tartományokkal* határos. Felső és alsó Geldriára osztatatik fel; a' felső egészen kettőféle vagyon választva az alsótól, és a' *Cliviai herczegség*, a' *Meursi Grófság*, a' *Kolóniai Érsekség*, a' *Lüttichi püspökség*, és a' *Jülich*i's *Brabantzai her-*

az Oct. 7-dikén ottan által marsirozott Hassiai gyalog regiment, ismét vissza tért, 's Gravébe ment; hog a' nevezett napon négy, vagy öt Anglus lovas regiment ment oda, 's annak mezején sátozt ütozt; hogy a' Yorki herczegnek fő kvártélyja Oct. 11 dikén még ott vólt; hogy 3000 Anglus gyalogság kvártélyoztatott bé az oda való templomokban, nem talaltatván üres hely a' lakosoknak házaikban; hogy *Batembourg* alatt, (*Ninwegentól* hét mélföldnyire) általmentek a' Frantziák a' Maas vizén; hogy már az Utrechti tartományba is bé ütöttek, és hogy nem messze legyenek *Amersfortál*, sőt hogy *Tielig* ki járnak portázó lovasaik hogy *Amersfortnak* lakosai nem örömetst akarják városoknak környékét vízzel bé boritatni, mint-hogy ez által sok ezer ember örökös szegénységre juttatna s. a' t.

Hadi Történetek.

Leg közelebb azt adja értésünkre a' Fels. hadi Cancellária, hogy *Gr. Clerfayt* hadi Tár.

---

ezzségeket közt fekszik, egészen 1713-ik esztendőig a' Spanyol Monarchiához tartozott, ekkor udattatott által mostani urainak; egy része az *Austriai* házhoz, más része a' *Hollandusokhoz*; harmadik része pedig a' *Prussiai* kiralyhoz tartozik. — Az *Austriai* rész *Rüremondot* és annak környékét foglallyja magában; a' *Hollandiai* rész *Venloot* nak és *Stevensvetnek* vidékét; a' *Prussiai* rész pedig *Geldria* városát, *Geldriának* több és nagyobb részével. — Alsó *Geldria* egészen a' *Hollandiai* respublikáé, minden egyéb tartományai közt leg nagyobb, magában foglallyja a' *Zütphaniai* Grófságot, *Hollandia*, *Utrecht*, *Transisallana* tartományok, a' *Monasteriumi* püspökség, és a' *Kliviái* 's *Brabancziai* herczegségek közt fekszik, földje jó és bőv gabonát terem s. a' t.

mester a' Yorki herczeggel lejendő egyességének elközlésére, fenn tartására, védelmezésére, és a' Hollandiai tartományoknak fedezése véget, Oct. 20 dikán ismét egynehány bataliont és escadron-t küldött a' *Düsseldorf* és *Wesel* közt táborozó *Wérnek* Cs. K. Feld. M. Lajtinánt seregének öregbitésére,

Albert Saxoniai és *Tesseni* herczeg is azt írja Oct. 20 dikán *Schwetzingeni* fő kvártélyából, hogy az előtt négyed nappal *Zellerhöhen* felé menni szándekozott az ellenség, hanem illendő el fogadására kimenvén eleibe *Blücher* Prussus Generál Major, ismét vissza vonta magát, és a' bé következett éjjel *Albsheim* mellett hat batalionnal kötözött által a' *Pfriem* vizén. — Nehány napokkal ezután, egy Frantzia portázó tsuport ment által *Bockenheimon*, mellyett ezre vevén *Blücher* regementjebeli lovas kapitány *Kamke*, újánna eredt huzárjaival, és rész szerént le vagdalta, rész szerént pedig el fogdosta. Ugyan azon napnak estéjén 5 vagy 6 száz lovas Frantzia indult ki a' *Wolfradt* regementének külső örállói ellen, és eleinte vissza is nyomták ezeket, hanem segítsége érkezvén ezeknek, amazokat vissza hajtották. — Azon idő tájban ment 500 Frantzia a' *Honheim* mellett állott tábori külső vigyázok ellen; hanem jókor elzve vevén fel tételeket *Loos* fő strazsamester, *Blücher* regementéből két escadronnal eleikbe ment, 30 embert közzülök le vágott, ugyan annyit, vagy még többet, és 15 lovat el fogott, a' többit pedig vissza üzte. Azon idő közben a' *Blücher* regementének *Commandansa*, *Plecz* Obrislajtinant egy divisio Cs. K. szabad huzársággal, kiket *Lovász* fő strazsa mester vezetett, és a' *Blücher* regementének 3 escadronnyával *Loos* fő strazsamesternek segítségére menvén, kéttzer tamadta meg a' Frantzia kavalériát, és egész *Kirohheimig* vissza nyomta, melly velek való tsatazásában, ő maga kevés, de az ellenség sok embereit vesztette el, e' mellett egynehány embere és lova fogattatott el.

Az Olaszországban táborozó Cs. K. seregeknek all. kormányozója, Gr. Wallis hadi Tármester, azt írja Oct. 17 dikén Aquiban lévő fő kvartélyából, hogy még most is abban foglalatoskodik az ellenség, hogy az Apenini hegyekből a' tenger partjára vivő utakat sántzok által bátor-ságossokká tehesse; hogy *Vado* és *Finale* közt egynehány bataliont hol ide, hol amoda küldöz, 's ilyenképen akarja seregeinek számát el titkolni; és hogy oda még ekkorig semmi segítő seregek nem mentenek Frantzia Országból; és hogy Octob. 6 ikáig *St. Remo* és *Vintigmilia* mellett egynehány száz Frantzia lovasoknál egyebet senkit sem látanak ki küldött kémjei, azok is pedig *Onegliából Nizza* felé utaztanak s. a' t. — Imé ezek azok, a' miket a' Fels. udvari hadi Cancellária, a' leg közelebb múlt szerdán délután, a' Bétsi diarium által közönségesekké tétetett. Minekelötte a' Német Birodalombeli maganos és közönséges leveleknek jelentéseit elő számlálnánk, lássuk, mit beszéll a' nevezett Bétsi udvari diarium a' Frantzia ármádiának levegő egben repülő hajójáról, és az abban hajokázni szokott új Frantzia segről.

Coutelle, a' levegő égben hajókázó seregnek kapitánya (igy szól a' Bétsi diarium) ekként adja elő az avval való bánásnak módját: „Nem szükség, *úgymond*, az evvel való élesnek módját, és tökelletesítését, ki nyilatkoztatnom. Ollyatén környülállások ezek, mellyeknek titokban való tartása által mi még sokáig, annak, más nemzeteket ki szorító jussában maradhatunk. Egyedül azokat az utakat beszéllem elő, mellyeket ez a' levegő égben repülő hájő néhány napok alatt végbe vitt. — Minthogy ez az alkotmány épen azon folyó test hátán hordattatik, a' melly a' zürzavaros idöket szüli, szükségesképen gyakran kell annak ezekkel küszködni. Illyetén vízontagságokkal küszködött *Namur* felett, mellyek miatt visszra kellett azt *Maubege*-be vinni, és olly álla-

patba helyheztenni, melly által alkalmatossá tétetett a' levegőég változásainak el viselésére. — *Sept.* 8 dikán onnan, az az *Maubegé* ből ki indulva, *Sept.* 18 dikán Brüsselbe repült. — Utjában szenvedett ellenkező szelek miatt ismét meg sebesítettén, újra meg kellett azt orvoslani, avagy újjítani. — Könnyen képzelhetitek, melly számos nép kívánta volna annak alkotmányát látni, de én senkit is ahoz közel nem botsátottam, és csak annak munkáit, nem pedig mivét engedtem nézni. *Bámulással* fogjátok a' *Brusseli*eknek arról való okoskodásokat hallani. — Az aristocraták szomorusággal tudálták azt—sokan kételkedni, hogy ez a' felettébb nagy és töredékeny alkotmány követhesse a' marsirozó ármádiát—mások bámultak azoknak vakmerőségeken, a' kik abba ülni, és a' háborgó levegő égbe hajókázni méréfízlettek, és méréfízlenek.

Hogy el ne felejtjük, ismét egy új találmány-nyal gazdagította a' Franzia termékeny elme hazáját, t. i. a' potásnak avagy hamu zsirnak vad gesztenyéből való készítésének mesterségével, melly szerént 24 lat vad gesztenye hamúból 18 lat hamu zsirt lehet ki venni. — Erre való nézve, minden polgári előjáróknak meg parantsolta a' Convent, hogy a' vad gesztenyének idei gazdag termését el vesztegetni ne engedjék, hanem gyűjtsék őszve, és addig is, míg kész pénz fizetésért Párisba küdenék, száraz helyen tartsák. A' nemzethez tartozó kertekben és erdőkben termett vad gesztenye is szorgalmatosan őszve gyűjtetik (k).

(k) Potassche, Cinis Clavellatus, Alumen Castinum, magyarul, hamu zsir, avagy só, füvekből, gyökerekből és fából, kivált tserfából, bodzafából 's. a' t. szokott készítettetni Lengyel, Magyar, Prussia és Orosz országokban, és Né-

A' Német Birodalombeli közösséges és magános levelek, külömbkülömbféleképen beszélnék a' jelenvaló hadakozásnak környülállásairól, úgy hogy azoknak, a' kik azokat tulajdon szemekkel nem láttak, allig lehet az igazságot ki tanulni. — Egy *Octobernek* 19 ik napján költ *Koblenczi* levél azt beszéli, hogy nagy erővel közelgetnek oda a' *Frantziák*; hogy *Nauendorf* Cs. K. Generál kén-telen vólt magát hátrább húzni, külömben vagy egészen el szakasztatott vólna a' *Gr. Clerfayt* armádiajától, vagy igen sok viszontagságok közt kellett vólna nekie magát az ellenség keze közül ki menteni, és így ő is tanátsosabbnak lenni illelte corpusat a' *Renusón* által vezetni, mint magát az álhatatlan hadi szerentse kegyelmére bizni. És így épen olyatén tábor helyet választott magának a' nevezett Generál a' *Renus*' jobb partyán, mint a' minémű vólt annak bal partyán. Ugyán ez a' levél említi azt is, hogy *Melas* Generál is által ment a' *Renuson*, és amavval együtt *Ehrenbreitenstein* és *Neuvid* közt felfizik, 's mind kettő a' *Gr. Clerfayt* armádiájának bal szárnyát fedezi. — Utóllýára hogy az ott le tétetett *Prussus* magazinumok is által hordattak a' *Renus* jobb partyára, következképen egészen magára hagyattatott légyen *Koblencz* várasa. — Egy, *Oct.* 22 ik napján költ *Frankfurti* levél bizonyosnak

---

met Országba, *Hollandiába*, *Frantzia* és *Anglia* Országokba, holott nagy szűke vagon az elő fúnak, vitettetni, és el adattatni, melyre a' *Chimiában*, az orvosság, szappan üveg és *Kristály* készítésben, nem külömben a' festésben nagy szűkség vagon. — A' potaschtól meg maradt hamú igen jó a' sovány föld hővéritésére. Ha a' vad kesztyenéből való hamuzsir készítésének mestersége más *Europái* nemzeteknél is esméretes lejend, nem fognak az erdők annyira ki pufztittatni.

lenni mondja; hogy *Koblenz*et is el foglalták már a' Frantziák, talám nem is lehet e' hirnek igazságáról kételkednünk, annyival inkább, hogy *Koloniának* és *Bonnak* el vétetését is a' *Frankfurti* levelek adták tudtunkra.

A' Westfáliai kerületből, nevezetesen *Lippstadt*ból így irnak *Oct.* 14-ik napján: A' mi városunk, *úgymond*, és az egész vidék tömve van a' sok honnyából ki futott emberrel, kiknek tsak szemlélése is könnyüket fatsar ki a' felebarátii szerezettel bíró embernek szemeiből. — Tegnap és ma egynéhány szekerek érkeztek ide *Düsseldorfból* Palatinatusi katonáság fedezése alatt, melylyek a' Kolóniai V. Fejedelemnek képtárából való ritka képekkel voltak meg terheltetve. Úgy halylyuk, hogy tsak 400-an voltak azok a' Frantziák, a' kik *Oct.* 6-ikát követett éjjel *Düsseldorf* alá mentek, és a' városba bombákat és tüzes golyóbisokat hánytak, mellyek által nagy tűz gerjesztetett. Lehetetlen azt a' félelmet, és az abból következő zürzavart képzelni, a' melly a' lakosokat el foglalta, minden a' kit lábai birtak, futott, honnyát oda hagyta, nem gondolt a' tűz óltására! Az ott állott Ts. K. Generál (e' vólt *Kerpen F. M. Lajtinánt*, a' mint előbbi Kurirunkban jelentettük), mingyárt kezére vette a' város kórmányát, meg némitotta a' Frantzia ártillériát jól intézett ágyú golyóbisai által. Azomban még is nagyon meg károsítottak a' V. Fejedelem palotája, a' ló istálló, a' posta ház pedig földig le égett.

A' Bergi hertzezségnek egy nem utolsó városából, *Siegburgból*, illyetén tudósítást vettünk: Minden falusi lakosoknak, *úgymond*, erőssen meg parantsoltatott, hogy gabonájának egy részét a' Ts. K. magazinumokba vigye; más ellenségtől el nem foglaltatott vidékekre is hasonló parantsolat küldetett ki. Az a' Ts. K. tábor, a' melly eddig a' Rénus jobb partyán *Bonnon* alól 3 órányira, *Zunn-dorf* mellett vólt, rész szerént *Yglic*-be, rész szerént

pedig *Neuwidbe* tétetett által, *Zunndorf* alatt egy divisió huzárnál, és egynéhány pattantyusnál, 's egynéhány nehéz ártillériánál több semmi sem maradt. *Mondorftól* fogva *Brullig* katonaságból álló lántz huzatott a' Rénus jobb, vagy innenső partján. — Valamint ennekelötte, úgy most is halálnak a' *Kolonidban* szólló harangok, *Oct. 12-dikén*, mint a' V. Fejedelem születésének emlékezetes napján, minden harangokat meg engedtek ottan a' Frantziák vonatni, a' közönséges isteni tiszteletet és vallásbeli gyakorlást, nemcsak meg nem akadályoztatták, sőt halálos büntetés a' at meg parantsolták az oda való papságnak, hogy szorgalmatossan végbe vigyék hivatalbeli kötelességeiket. —

Ugyan onnan, az az, *Lippstadt* ből iratik, hogy négy Ts. K. batallion ment [bé *Düsseldorfba*; hogy *Werne* Generál 6 batallionnal és 16 escadronnal marsirozott *Duisburg* alá, a' *Wesel* es *Hannóverai* seregekkel való egyességnék további fenn tartása végett; hogy *Nimvegonnek* oltalmazása *Hammerstein* *Hannóverai* Generálra bizattatott; és hogy az *Anglusok*, *Hannóveranusok* és *Hassusok* kiváltképen a' *Bommel* szigetét, és a' *Waal* vizének partyát *Nimvegentől* fogva *Gorkumig* akarják védelmezni.

Weselhez ugyan még eddig nem közeliteitek a' Frantziák, de még is éjjel nappal jobbittának, 's új bástyákkal és sántzokkal szaporittatnak annak erősségei. — *Weseltől* fogva *Venloig* még eddig tellyességgel nem mutatták magokat a' Frantziák.

A' Rénusnak alsó részéről, a' többi közt, még azt a' tudósítást is vettük, hogy a' *Maas* és *Waal* közt ide telepedett Frantziákat keményen meg verték, és 400 embereket elfogták volna a' *Hannóveranusok*; hogy *Pichegrü* és *Jourdan* Fr. Vezéreknek armádiaik igen meg szaporodtak, és

hogy ők mind ketten Hollandiában akarnának tén kvartélyt magoknak készíteni, hogy nemcsak Frislandia, hanem a' Transisallanai tartomány is nagyon sürgötteti a' Hágai fő kormány szék előtt a' békességet; hogy a' Mastichti őrizet közül 4000 ember ki tsapott ugyan az ostromló Frantziákra, hanem szerentséltelenek voltak a' velük való tsatában; és hogy a' Koblenzi lakosok nagyon rettegnek a' Frantziáktól, úgy gondo hozván, hogy a' haború előtt oda költözött, és ottan a' Fr. hercegeknek számára verbunk placzot ütött Frantzia nemesei miatt bosszújokat fogják állani

Végtevére lassuk a' Rajnának felső részén történt hadi dolgokat, és környülállásokat is. Egy Prussus hadi tizt ezeket írja Schwabenheimből egy barattyához: Még eddig tsendesen, és rendszeren huztuk magunkat vissza, az ellenség tsak tavolról követett bennünket, és néha néha őfzve puskázott huzárjainkal. — Egy Kurir érkezvén hozzánk Berlinből Oct. 14 ikén, más nap reggel parolánál ezeket jelentette ki Möllendorf Feldmarsal: „Ö Excellenciája, úgymond az adjutans, az egész Pr. armádiának azt adattya tudtára, hogy az Anglusokkal való, segítséget tárgyazó traktátnak vége vagyon; és így a' mit ennekutánna mivelünk, mind azt tulajdon fegyvereinknek ditsőségére, és keresett betsületünknek fenn tartására fogjuk mivelni. Hogyha tehát szorongatni akar bennünket az ellenség, meg fogjuk őket verni, annyival inkább, mivel ö Excecienciája a' Feldmarsal jó téli kváriéilyal, és nem sokára követbezendő békességgel biztat bennünket.”

Az Oct. 21. dikén költ *Manheimi* levelek világosan azt beszélik, hogy mind a' fent nevezett fő hadi vezér, mind *Hohenthohe* örökös hertzeg által költözietnek a' Rénus vizén, és hogy *Moguntziának* védelmezése *Neu Ts. K. Generalra* biztattott légyen. — A' *Moguntziai* levelek is azt

erössítik, hogy minekutánna Gr. *Kalkstein* Fr. Generál Lajtnánt, a' paradén bútsút vett volna a' vele együtt ott feküdt Moguntziai seregeknek felsőbb és alsóbb rangú tiszteitől, ő is által vitte a' vezérlése alatt lévő Prussus seregeket a' Rénus vizén. Helyettek 9 vagy 10 ezer főből álló Austriacusok, Palatinatusbeliek, és Darmstadiak rukkoltak bé a' várasba, és így már most 18 ezer főre megyen a' Moguntziában fékvő őrizet. Az oda való hivatalosoknak nagy része *Aschaffenburgba* (Frankfurtól 5 mélföldnire) költözött, ellenben a' V. Fejedelemnek belső ministere, és udvari Cancellarius *B. Albin* néhány tanátsokkal égyetemben, hogyha a' környüállások engedéndik, egélz télen ott fog maradni.

Tek. Kesztelényi Pál Urat, a' Magyar Hazában, mind a' két Törvény széknek fel esküdt prokátórat, méltoztatott ő Felsége, a' Fels. Magyar Országi Cancelláriához, udvari Agensnek kegyelmessen ki nevezni, melly hivatalyában az említett udvari Agens úr a' hitet, e' folyó hólnapnak 11 dikén nyilván le is tette Lakása vagyon itten, az úgy nevezett *Salzgries* úttzában, a' 443 ik számú háznak masodik szakaszában.

D. D. S.